

A Comprehensive Model for Parental Education Content to Prevent Cyber-Space Harm in Students

Seyed Majid Karimi¹, Seyed Mohammad Bagher Jafari^{2*}, Gholamreza Sharifi Rad³, Ali Akbar Khoshgoftar Moghaddam⁴

1. PhD Student, Department of Educational Management, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran
2. Associate Professor, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran
3. Full Professor, Faculty of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
4. Assistant Professor, Department of Educational Management, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

ABSTRACT

Today's era is known as the era of cyberspace, which experts describe as a double-edged sword. On one hand, the significant influence of cyberspace on all aspects of social life is undeniable, and on the other hand, its harms and threats have also drawn the attention of experts. The aim of the present research is to propose a content model for parental education to prevent the harm of cyberspace among students. This research employs a qualitative method and is applied in nature. The statistical population of this research consists of specialists in the field of cyberspace, with a sample of 11 experts selected using theoretical saturation and convenience sampling. The data collection methods include a review of the literature and semi-structured interviews with experts and specialists. To validate the findings, expert opinions were used, and to ensure reliability, the coefficient of agreement between coders was applied. Data analysis was performed using coding methods. The findings indicated that the content of parental education for preventing cyberspace harm should encompass three components: knowledge (benefits of cyberspace, understanding cyberspace harms, and enhancing parental awareness), attitudes, and skills (technological skills, parenting, and life skills). It can be concluded that by developing their knowledge, skills, and attitudes toward cyberspace, parents can reduce the risks associated with cyberspace for their children to some extent.

Received: 10 Jun 2024

Accepted: 08 Aug 2024

Available Online: 21 Sep 2024

Keywords

Parental education, prevention, harm, cyberspace.

How to cite:

Karimi, S. M., Jafari, S. M. B., Sharifi Rad, G., & Khoshgoftar Moghaddam, A. A. (2024). A Comprehensive Model for Parental Education Content to Prevent Cyber-Space Harm in Students. *Study and Innovation in Education and Development*, 4(2), 1-15.

* Corresponding Author:

Dr. Seyed Mohammad Bagher Jafari

E-mail: sm.jafari@ut.ac.ir

© 2024 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

In today's era of cyberspace, experts highlight both the immense benefits and significant harms that come with it. On the one hand, cyberspace has transformed how people interact, learn, and work, but on the other, it presents numerous risks, particularly for vulnerable populations such as children (15). Parental education has been identified as an essential component in mitigating the negative effects of cyberspace on students. Scholars argue that informed and proactive parental involvement can reduce the risks associated with children's interaction with online environments (1, 3).

The widespread accessibility of the internet and digital platforms has increased concerns among parents and educators regarding children's exposure to cyber threats. Egami et al. (2021) stress that children's curiosity and lack of supervision make them more susceptible to the dangers of cyberspace (2). Moreover, the COVID-19 pandemic exacerbated the reliance on digital platforms, raising concerns about the potential harm of prolonged internet usage (4).

Research indicates that technological advances significantly influence social values and norms, often leading to new forms of social, cultural, and psychological harm (5). Hence, there is an urgent need to educate parents on how to protect their children from the negative consequences of cyberspace. Zandkarimi et al. (2022) emphasize that a structured and comprehensive parental education program is necessary to equip parents with the knowledge, attitudes, and skills required to guide their children safely through the digital world (7). The aim of the present research is to propose a content model for parental education to prevent the harm of cyberspace among students.

METHODS AND MATERIALS

This research adopts a qualitative, applied methodology. The study's target population includes experts in the field of cyberspace, and a sample of 11 specialists was selected through theoretical saturation and convenience sampling. Data collection was conducted using semi-structured interviews and a review of the existing literature. The findings were validated through expert opinions, while reliability was ensured through the application of an agreement coefficient between coders. The analysis process was carried out through open, axial, and selective coding methods.

FINDINGS

The data analysis revealed that the content of parental education for preventing cyberspace harm should encompass three major components: knowledge, attitudes, and skills.

1. Knowledge:

- Awareness of cyberspace benefits and its positive applications, which was identified by 16 of the experts.
- Understanding of cyberspace harms, such as online addiction and privacy threats, highlighted by 24 of the respondents.
- Enhancing parental awareness about internet safety and regulations, supported by 36 experts.

2. Attitudes:

- Developing the right parental attitudes towards supervising and interacting with their children's online activities. This was emphasized by 29 of the participants.

3. Skills:

- Technological skills, such as monitoring online activity and ensuring secure browsing, identified by 9 experts.
- Parenting skills, which include understanding the psychological aspects of digital exposure, were noted by 43 respondents.
- Life skills, such as decision-making and emotional regulation for both parents and children, were deemed critical by 43 experts.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The findings of this study indicate that a comprehensive parental education model for preventing cyberspace harm in students consists of three main components: knowledge (understanding the benefits and harms of cyberspace and enhancing parental awareness), attitudes, and skills (technological, parenting, and life skills). These results align with previous studies, all of which emphasize the crucial role of parents in mitigating the risks of cyberspace for their children (7-9 ,11 ,12).

In explaining these findings, it can be argued that the internet and digital space are effective tools for human development, provided they are used correctly and with awareness of the potential risks. It is essential for families and children to be vigilant about the threats posed by cyberspace. Parents must familiarize themselves with the latest

technologies and acquire the skills necessary to supervise their children's online activities safely.

Moreover, parents should understand that a change in their children's behavior often reflects a change in their mindset. When a child's mental and emotional foundations are not properly shaped, it becomes easier for malicious actors to invade their privacy and disrupt the family environment. By enhancing their knowledge, skills, and attitudes towards cyberspace, parents can significantly reduce the risks it poses to their children.

This research contributes to the growing body of literature on cyberspace harm prevention by offering a structured framework that emphasizes parental education. Parents play a key role in ensuring their children navigate the digital world safely, balancing the benefits and dangers of cyberspace. The findings support the idea that empowering parents through education can lead to better outcomes for their children, protecting them from the threats of the virtual world.

However, this study acknowledges certain limitations. The vast and complex nature of cyberspace requires deeper and more varied studies involving experts, parents, students, and educational policymakers. The researcher faced financial and time constraints, which limited the scope of this study. Future research could benefit from a mixed-methods approach, incorporating quantitative data alongside qualitative interviews. Additionally, future studies should engage a more diverse group of experts to explore broader perspectives on cyberspace harm prevention.

In conclusion, this research highlights the importance of parental education in preventing cyberspace harm in students. By improving their knowledge, attitudes, and skills, parents can play a crucial role in protecting their children from the dangers of the digital world. Given the increasing prevalence of cyberspace in daily life, preventive measures, such as parental education programs, should be prioritized to safeguard the well-being of children.

ارائه الگوی جامع محتوای آموزش والدین برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در دانش‌آموزان

سید مجید کریمی^۱، سید محمدباقر جعفری^{۲*}، غلامرضا شریفی راد^۳، علی اکبر خوش گفتار مقدم^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

۲. دانشیار دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران

۳. استاد تمام دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

۴. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

چکیده

امروزه عصر جدید، عصر فضای مجازی نامیده می‌شود که صاحب نظران آن را دولبه نام نهاده‌اند. از طرفی تأثیرات شگرف فضای مجازی بر تمام حوزه‌های زندگی اجتماعی انکارناپذیر است و از طرفی نیز آسیب‌ها و تهدیدهای آن نیز مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است. هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی محتوایی آموزشی والدین برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در اختیار دانش‌آموزان است. روش این پژوهش کیفی و از نظر هدف کاربردی بود. جامعه آماری این پژوهش متخصصین حوزه فضای مجازی بودند که نمونه شامل ۱۱ نفر از خبرگان در حوزه فضای مجازی به شیوه اشباع نظری و از طرح نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش مطالعه پیشینه، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان و صاحب‌نظران بوده است. برای اعتبار یافته‌ها از دیدگاه خبرگان و پایای نیز از ضریب توافق بین کدگذاران استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها نیز از روش کدگذاری استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که محتوای آموزش والدین جهت پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی بایستی شامل سه مؤلفه دانش (مزایای فضای مجازی، شناخت آسیب‌های فضای مجازی و ارتقای آگاهی والدین)، نگرش و مهارت (مهارت فناوری، فرزندپروری و مهارت‌های زندگی) باشد. می‌توان نتیجه گرفت والدین با توسعه دانش، مهارت و نگرش خود نسبت به فضای مجازی می‌توانند تا حدی از آسیب‌های فضای مجازی برای فرزندان خود بکاهند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۳۱

واژگان کلیدی

آموزش والدین، پیشگیری، آسیب، فضای مجازی.

شیوه ارجاع‌دهی:

کریمی، سید مجید، جعفری، سید محمدباقر، شریفی راد، غلامرضا، و خوش گفتار مقدم، علی اکبر. (۱۴۰۳). ارائه الگوی جامع محتوای آموزش والدین برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در دانش‌آموزان. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۴(۲)، ۱-۱۵.

نویسنده مسئول:

دکتر سید محمدباقر جعفری

پست الکترونیکی: sm.jafari@ut.ac.ir

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

ظهور فناوری‌های نوین ارتباطی در عصر کنونی با تحولات همراه آن در فضای مجازی علی‌رغم وجود محاسن و مزایای فراوان آن، بر نگرانی‌ها و دغدغه‌های خانواده افزوده است (1). عدم آشنایی کافی والدین با این فضا نسبت به فرزندان و از طرفی نبودن و شرایط خاص فضای مجازی مانند دسترسی آسان و سریع به سایت‌های مختلف و انواع پیام‌رسان‌های اجتماعی که فرزندان به دلیل ویژگی‌های سنی و شخصیتی یا کنجکاوی به آن‌ها مراجعه نموده و بدون کمترین دغدغه و حتی بدون کوچک‌ترین احساسی از وجود یک ناظر بیرونی به تماشا یا بررسی آن‌ها می‌پردازند بسیاری از کارکردهای خانواده را دچار اختلال کرده و منجر به بروز انواع آسیب‌ها شده است (2, 3).

بروز بیماری پاندمی کرونا، تعطیلی دانشگاه‌ها، مدارس و مختل شدن فعالیت سازمان‌های آموزشی و پرورشی و به دنبال آن قرنطینه شدن افراد و نیاز مبرم به استفاده از اینترنت جهت کلیه خدمات، آموزش‌ها و تحصیل و حتی امتحانات، توانسته زمان استفاده از اینترنت در دانش‌آموزان را تحت‌تأثیر قرار داده و طبعاً آسیب‌های فضای مجازی را در این قشر بیفزاید (4).

کارشناسان حوزه آسیب‌شناسی معتقدند تغییرات فناورانه، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به شدت تحت‌تأثیر قرار می‌دهد و بروز آسیب‌های نوپدید را زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی، فرهنگی و روانی می‌دانند؛ بنابراین برنامه‌ریزی جهت کنترل، پیشگیری و کاهش آسیب‌های فضای مجازی ضروری است. از ویژگی‌های اصلی فضای مجازی، جهانی بودن، گسترش دسترسی، سهولت دسترسی به آن در هر نقطه‌ای از جهان است که بدون لحاظ کردن مرزهای جغرافیایی با هزینه کم، دستیابی آسان به اطلاعات، تنوع و جاذبه محصولات و خدمات و دیگر ویژگی‌ها، عامل جذب مخاطبان شده است (5).

فضای مجازی فضایی است که در آن کلیه محتواها و روابط به‌منظور ارائه خدمات به کاربر در ساختارهایی متناسب با آن (سایت یا شبکه‌های اجتماعی) ارائه می‌شود. در واقع کلیه خدمات، محتواها، ارتباطات، ابزارهای نرم و سخت، قالب‌ها و غیره شامل فضای مجازی می‌شوند (۷). آسیب فضای مجازی، آسیبی دیجیتال مبتنی بر زمان مجازی، جهانی - محلی، متکثر و چندبعدی، سریع، جهانی، فراگیر، سیال و غیرعادی است. برخی ویژگی‌های آسیب‌های مجازی عبارت‌اند از دیجیتالی شدن آسیب: خصایص دیجیتالی شدن، قابلیت دست‌کاری، شبکه‌ای شدن، قابل فشرده و متراکم شدن و کوچک شدن است؛ بنابراین گستره آسیب‌های مجازی نامحدود و متمایل به بی‌نهایت است و به سرعت در فضای مجازی شیوع پیدا می‌کند. آسیب دیجیتالی، آسیبی غیرخطی است و به همین دلیل کنترل آن بسیار دشوار است، زیرا امکان تحلیل و پیش‌بینی روندهای توزیع و اشاعه آن به‌درستی قابل برآورد نیست (1, 6).

زند کریمی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی نتیجه‌گیری کردند که برنامه شش مرحله‌ای آموزش فرزندپروری والدین در فضای مجازی می‌تواند راهبردی مفید در زمینه فرزندپروری با توجه به آسیب‌های فضای مجازی به والدین ارائه می‌دهد (7). تقی زادگان (۱۴۰۱) در پژوهشی نتیجه‌گیری کرده است که والدین علاوه بر اینکه می‌بایست آگاهی کافی و کاملی از انواع آسیب‌ها داشته باشند،

باید تلاش کنند بهترین استراتژی هنگام رویارویی فرزندشان با مخاطرات فضای دیجیتال را اتخاذ نمایند (8). اسدی (۱۳۹۹) در پژوهشی نشان می‌دهد که سواد کلی والدین تا حدود زیادی می‌تواند در ارتقا فرزندان و مداخله رسانه‌ای آنان مفید باشد و آنچه بیشتر مورد نیاز است آموزش و یادگیری سواد رسانه‌ای است (9). چوهی (۲۰۲۱) در تحقیقی نتیجه‌گیری کرد که شناخت فواید و مضرات این بازی‌ها توسط والدین می‌تواند در انتخاب بازی‌های رایانه‌ای مؤثر باشد عدم نظارت والدین بر فعالیت آنلاین کودکان می‌تواند عواقب جبران‌ناپذیری داشته باشد و آموزش والدین و آشنایی آنان با این فضا ضروری است (10). ترمولو و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی نتیجه‌گیری کردند که نظارت والدین تأثیرات قابل توجهی بر پیشگیری از اعتیاد به اینترنت نوجوانان دارد. و این مطالعه از نیاز به برنامه‌های آموزشی و پیشگیرانه جهت خانواده‌ها برای مراقبت در برابر اعتیاد به اینترنت پشتیبانی تجربی می‌کند (11). فلوری و دوودی (۲۰۲۰) در پژوهشی نتیجه‌گیری کردند که آموزش جامعه (معلمان، خانواده و فرزندان) و نظارت بر رسانه‌های اجتماعی جهت جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی ضروری است. برای ارتقای فضای سالم مدرسه، مدارس می‌توانند سیاست‌هایی را اجرا کنند که به صراحت عواقب و آسیب‌های فضای سایبری را گوشزد نمایند (12). وانگ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی چهار سطح مدرسه، والدین، دولت و شرکت (سازمان‌های اجتماعی) را به‌عنوان یک سیستم ایمنی در برابر تهدیدها و تقابل‌های فضای پیچیده مجازی مؤثر دانسته‌اند (13). آموزش خانواده در این راستا می‌تواند بستری مناسب برای تعامل و آموزش والدین باشد. نظر به اینکه تاکنون پژوهش و کار عملیاتی و کاربردی بسیار کمی در این حوزه با این موضوع انجام شده است؛ لذا، آموزش والدین نوعی از تعلیم و تربیت گروهی است که برنامه‌های آموزش وسیعی را شامل می‌شود و به والدین کمک می‌کند تا دانش و توانایی‌های خود را در زمینه پرورش و تربیت فرزندان به نحو مطلوبی گسترش دهند؛ این آموزش همچنین تا حدودی جنبه پیشگیری دارد و از ایجاد ناسازگاری‌های اجتماعی، عاطفی جلوگیری می‌کند و به پیشرفت و بهبود سلامت روانی فرزندان کمک می‌نماید (14). در این پژوهش سعی شده که محتوای آموزش‌های والدین در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی مورد بررسی قرار گیرد و الگویی محتوایی برای آموزش والدین در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در اختیار دانش‌آموزان ارائه شود.

روش پژوهش

روش این پژوهش کیفی و از نظر هدف کاربردی بود. جامعه آماری این پژوهش متخصصین حوزه فضای مجازی بودند که نمونه شامل ۱۱ نفر از خبرگان در حوزه فضای مجازی به شیوه اشباع نظری و از طرح نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش از طریق کتب مربوطه موجود در کتابخانه‌ها، مجلات مرتبط با موضوع، فصلنامه‌های آموزشی، جستجو در سایت‌های اینترنتی معتبر و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های داخلی و خارجی توسط محقق جمع‌آوری گردیده و پس از خلاصه نویسی و طبق بندی نتایج نظری، کدگذاری شده و مدلی مفهومی از پیشینه‌ها به دست آمد. سپس مصاحبه نیمه ساختار یافته با متخصصین حوزه فضای مجازی به شیوه در دسترس تا اشباع نظری انجام شد پس از مصاحبه با ۱۱ نفر از متخصصین حوزه فضای مجازی، نظرات

مختلف در گروه‌های مفهومی یکسان کدگذاری و طبقه‌بندی شدند. روایی توسط خبرگان و پایایی با ضریب کاپا و CVR به دست آمد. برای اعتبار یافته‌ها از دیدگاه خبرگان و پایایی نیز از ضریب توافق بین کدگذاران استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها نیز از روش کدگذاری استفاده شد.

یافته‌ها

محتوای قابل ارائه جهت آموزش والدین در پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در دانش آموزان چگونه باید باشد؟ پس از بررسی تک تک جملات مصاحبه‌ها، مفاهیم و جملات در سه سطح کد باز، محوری و انتخابی کدگذاری انجام شد که نتایج در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱. تلفیقی کد باز، کد محوری و انتخابی سؤال مصاحبه (محتوای آموزشی)

کد انتخابی	فراوانی	کد مصاحبه	کد محوری	کد باز
دانش	۱۶	B۱۱	شناخت مزایای فضای مجازی	حذف موانع فیزیکی ترکیب تکنولوژی رایانه و تربیت جذابیت فضای مجازی انجام تکالیف بازی و سرگرمی ارتباطات با اقوام فضای مجازی به‌عنوان فرصت
	۲۴	C۵- B۱۴- B۸-A۵ - F۱۰- F۲- F۲-C۱۳ - G۲۷- F۲۵-F۱۱ - H۸- H۷- H۶-H۵ - I۲۳- I۲۲- I۱۷-I۱ - I۳۵- I۳۱-I۲۸ - K۲۰-K۱۹	شناخت آسیب‌های فضای مجازی	شکاف بین نسل‌ها مصرف‌زدگی اطلاعاتی کاهش خواب در شب و خستگی مفرط در روز انتقال فرهنگ غربی پنهان بودن هویت در فضای مجازی انتقال اندیشه‌های معاندان تهدیدها و زورگیری آسیب‌های جسمی فضای مجازی اوقات فراغت مجازی خطرناک کاهش روابط اجتماعی با استفاده فزاینده اینترنت پیامد انزوا و افسردگی
	۳۶	B۷- A۱۰- A۹-A۸ - C۱۲- C۱۰-C۷ - D۵- D۳- D۲-D۱ - E۵- D۱۱- D۷-D۶ - G۷- F۲۲- F۱۹-E۶ - I۵- H۱۹-G۳۴-	ارتقای آگاهی	شناخت بایدها و نبایدهای فضای مجازی ارتقای آگاهی در زمینه هویت در فضای مجازی به‌روزشدن اطلاعات والدین چگونگی آگاهی‌دادن به فرزندان شناخت روش‌های پیشگیری از آسیب‌ها شناخت قوانین فضای مجازی

ارتقای سواد رسانه‌ای والدین	- J۲- J۲- ۱۲۴-۱۸		
ارتقا آگاهی مسائل حقوقی فضای مجازی	- J۱۶- J۱۴-J۱۳		
آشنایی با اوقات فراغت مجازی	- K۱۶-K۹ - K۴-J۱۷		
شناخت زمان مناسب استفاده از فضای مجازی برای فرزندان	- B۸- K۲۱-K۱۷		
آموزش قانون مداری	- F۳۹		
ارتقای آگاهی والدین در زمینه نحوه صحیح استفاده و آسیب‌های فضای مجازی			
آشنایی آسیب‌های فیزیکی			
آشنایی با سایت‌های معتبر و سالم			
آشنایی والدین با شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها			
آشنایی والدین با عوامل محافظتی			
آگاه کردن والدین از وضع موجود			
آشنایی والدین با فرهنگ نوجوانان در فضای مجازی			
آگاهی از هوش دیجیتال			
شناخت آسیب‌های غیر فیزیکی فضای مجازی			
دادن بینش و درک صحیح به والدین	نگرش - A۷- A۱۱- A۶	۲۹	نگرش
درک ضرورت آموزش والدین	- C۹- C۸-B۲- C۴		
درک ضرورت ارتقای مهارت والدین	- F۴ - E۱۱-C۱۷		
درک ضرورت ارتقای سطح آگاهی والدین	- G۳- G۲- F۳۱-F۲۶		
ارزش نقش والدین	- G۱- G۴ - G۹		
اهمیت شناخت فضای مجازی	- I۷- I۴- I۲-H۲		
اولویت قراردادن موضوع فضای مجازی	- K۱۰- K۳- J۱-۱۱۳		
درک ضرورت شناخت آسیب‌های فضای مجازی	- H۱۸- K۲۸-K۱۵		
درک ضرورت مقابله با آسیب‌های فضای مجازی	K۴۲		
درک ضرورت شناساندن فضای مجازی به دانش‌آموزان			
اهمیت الگوبرداری والدین			
نگرش به قدرت والدین در تربیت			
گزینشگر اطلاعات	مهارت فناوری - G۸- F۲۱-A۱-A۲	۹	مهارت
تولید محتوا	- J۳- ۱۱۶- ۱۱۲-۱۱۰		
نصب ضدویروس بر سیستم	- K۲۲		
بازنگذاشتن بلوتوث			
مسائل امنیتی فضای مجازی			
استفاده ایمن			
ارتقای مهارت فناورانه			
توانمندسازی والدین جهت استفاده از فناوری‌های نوین با آموزش مناسب			

آموزش سبک‌های فرزندپروری	فرزندپروری	B۱۲- B۴- A۱۲	۴۳
آموزش نحوه برخورد والدین با تجارب فرزندان		-- D۱۳- D۱۲-D۸	
آموزش کنترل فرزندان		- ۱۱۵- H۱۰-G۵ H۳	
آموزش توصیف به جای قضاوت		- K۷۲- K۷-۱۳۲	
آموزش روش‌های بازخورد به فرزندان		- K۳۲- K۳۰-K۲۵	
مهارت گوش دادن فعال والدین		- K۳۶- K۳۵--K۳۴	
آموزش فرزندپروری مدرن		- K۴۱- K۳۹-K۳۷	
استفاده از تجربیات موفق خارجی در زمینه فرزند پروری		- F۱۸- F۱۶-B۱۰	
زمان مناسب تهیه موبایل و آموزش استفاده از موبایل به فرزندان		- G۲۹-F۲۳	
گفتگو در مورد مسائل روز با فرزندان		- H۲۴- H۱۴-G۳۰	
آموزش والدین مؤثر بودن		-J۴	
آموزش توصیف به جای قضاوت		- K۱۱- K۲- K۲-J۱۱	
آموزش مدیریت پیامد رفتارهای والدین و فرزندان		- K۳۰- K۳۲--K۲۵	
		K۳۵	
		- K۴۱- K۳۷-K۳۵	
		-K۴۵	
آموزش سواد رسانه‌ای	مهارت‌های زندگی	- C۶- B۶- B۵-B۳	۴۳
آموزش مدیریت هیجانات و احساسات و رفتارها		- F۲۴- F۲۰-F۱۷	
آموزش مهارت‌های زندگی اسلامی		- F۳۲- F۳۰-F۲۷	
آموزش انتقال دانش به فرزندان		- G۲۹- G۶-G۱	
آموزش پیشگیری از اعتیاد به فضای مجازی		- H۱۳- H۴-H۳۰	
آموزش مهارت حل مسئله، نه گفتن، تصمیم‌گیری		- ۱۲۷- ۱۲۶- ۱۱۸-۱۱۱	
آموزش سواد دیجیتال والدین		- J۶- J۵- ۱۳۳-۱۳۰	
آموزش نحوه تعامل با دیگران در فضای مجازی		- K۳۳- J۹- J۸-J۷	
اجرای راهکارها در خانه		- B۱۳- B۱۰-B۹	
جمع‌بندی نقاط قوت و ضعف راهکارها		- F۳۰- D۱۷-D۴	
تقویت اعتمادبه‌نفس فرزندان		- G۲۷- F۳۹-F۳۲	
درمان اعتیاد اینترنتی		- K۳۳- K۸-۱۳۴	
آموزش هویت والدین تجربه، اعتمادبه‌نفس و اضطراب		- K۲۴- K۳۹-K۳۴	
استفاده مسئولانه از فضای مجازی		K۲۳	
استفاده اخلاقی از فضای مجازی			
آموزش نحوه ارتباط با غریبه‌ها			
جمع	۱۶۶	۷	۲۰۰
			۳

CVI محاسبه شده از فرمول تعداد کدهای موافق در بار دوم مصاحبه تقسیم بر تعداد کدهای کل بار اول به دست می‌آید که

برابر $0.918 = 170/185$ که چون از ۷۰ درصد بیشتر است پس قابل قبول است. طبق این کدگذاری مدل مفهومی ذیل از پاسخ‌های

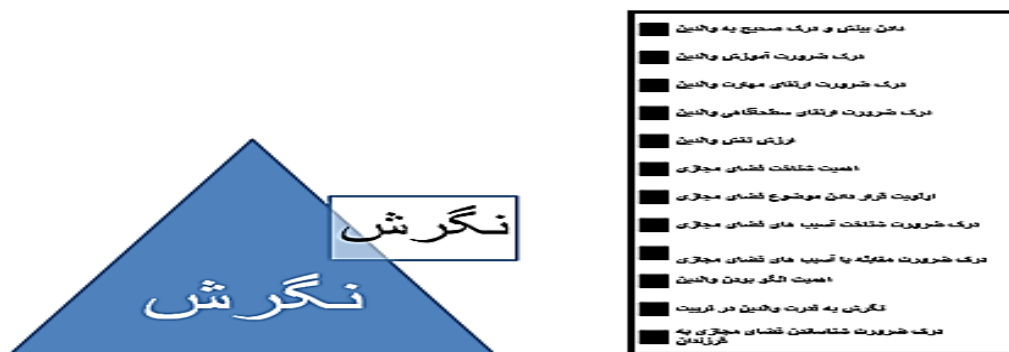
مصاحبه شوندگان به دست آمد:

مؤلفه دانش شامل سه بخش شناخت مزایای فضای مجازی، شناخت آسیب‌های فضای مجازی و ارتقای آگاهی می‌باشد که هر بخش دارای زیر مؤلفه‌هایی است که همان کدهای باز به دست آمده از مصاحبه با خبرگان می‌باشد که به صورت زیر ارائه می‌گردد.

شکل ۱. نتایج مربوط به مؤلفه دانش

مؤلفه نگرش شامل یک بخش بوده که دارای زیر مؤلفه‌هایی است که همان کدهای باز به دست آمده از مصاحبه با خبرگان می‌باشد و به صورت مدل زیر ارائه شده است.

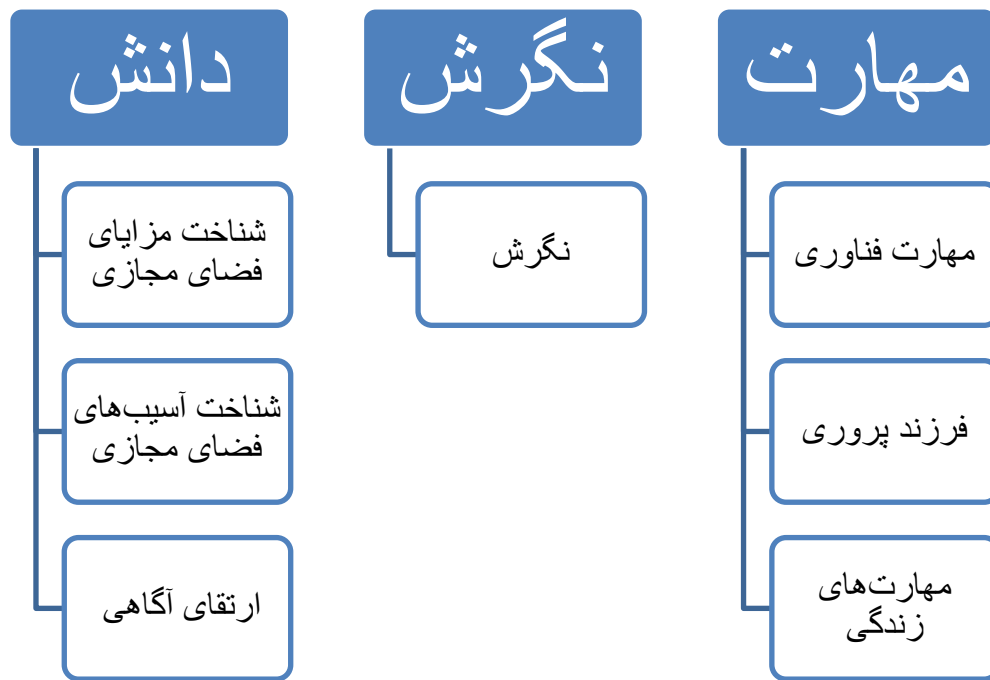

شکل ۲. نتایج مربوط به مؤلفه نگرش

مؤلفه مهارت شامل سه بخش مهارت فناوری، مهارت فرزند پروری و مهارت‌های زندگی می‌باشد که هر بخش دارای زیر مؤلفه‌هایی است که همان کدهای باز به دست آمده از مصاحبه با خبرگان می‌باشد که به صورت مدل زیر ارائه شده است.

شکل ۳. نتایج مربوط به مؤلفه مهارت

شکل ۴. خلاصه نتایج به دست آمده از تحلیل کیفی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، ارائه الگوی جامع محتوای آموزش والدین برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در دانش‌آموزان بود. یافته‌ها نشان داد که الگوی جامع محتوای آموزش والدین برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در دانش‌آموزان دارای سه مؤلفه دانش (مزایای فضای مجازی، شناخت آسیب‌های فضای مجازی و ارتقای آگاهی والدین)، نگرش و مهارت (مهارت فناوری، فرزندپروری و مهارت‌های زندگی) است. این نتایج با مطالعات زند کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، تقی زادگان (۱۴۰۱)، اسدی (۱۳۹۹)، ترمولو و همکاران (۲۰۲۱) و فلوری و داودی (۲۰۲۰) همسو بود (9-7, 11, 12). چوهی (۲۰۲۱) در تحقیقی نتیجه‌گیری کرد که شناخت فواید و مضرات این بازی‌ها توسط والدین می‌تواند در انتخاب بازی‌های رایانه‌ای مؤثر باشد عدم نظارت والدین بر فعالیت آنلاین کودکان می‌تواند عواقب جبران‌ناپذیری داشته باشد و آموزش والدین و آشنایی آنان با این فضا ضروری است (10).

در تبیین یافته‌ها می‌توان گفت امروزه اینترنت و فضای دیجیتال ابزاری مناسب جهت توسعه افکار و اندیشه‌های بشر محسوب می‌شود؛ اما به این شرط که به صورت صحیح و در مسیر صحیح استفاده شود. آنچه باید جهت استفاده از این فضا در اولویت قرار گیرد لزوم هوشمندی فرزندان و خانواده‌ها نسبت به تهدیدات و آسیب‌های فضای سایبری است. جهت پیشگیری از آسیب‌های متنوع فضای مجازی در فرزندان لازم است والدین تا حد امکان به فناوری‌های روز دنیا آشنا بوده و مهارت‌های به کارگیری ابزارهای رسانه‌ای به ویژه رسانه‌های نوین را نیز داشته باشند. والدین بدانند که تغییر در رفتار فرزندان به معنی ایجاد تغییر در طرز فکر آنان است و زمانی که بنیان‌های فکری و شخصیت آنان به صورت غیر صحیح شکل گرفت راه نفوذ به حریم خصوصی افراد و محیط امن خانواده

توسط سوءاستفاده‌کنندگان باز می‌شود؛ بنابراین اگر والدین نسبت به مزایا، معایب، فرصت‌ها و تهدیدات فضای مجازی و به موازات آن به شیوه‌های نوین فرزندپروری آگاهی و شناخت لازم و کافی داشته باشند به میزان قابل توجهی از آسیب‌های فضای مجازی در فرزندان پیشگیری خواهد شد؛ همچنین والدین باید نسبت به آموزش مهارت‌های زندگی به فرزندان کوشا باشند. لذا لحاظ کردن محتوای مناسب بر اساس الگوی جامع طراحی شده ویژه آموزش والدین به منظور پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی در اختیار دانش‌آموزان بر اساس اصل «پیشگیری مقدم بر درمان است» از ضروریات نظام تربیتی جامعه می‌باشد.

از محدودیت‌های این پژوهش باید گفت حوزه فضای مجازی بسیار گسترده و پیچیده است که نیازمند مطالعات عمیق تر و متنوع تری از خبرگان، والدین، دانش‌آموزان و برنامه‌ریزان نظام آموزشی است که محقق با محدودیت مالی و زمانی نتوانست دیدگاه‌های سایرین را مورد مطالعه قرار دهد. از نظر روش پژوهش نیز یافته‌ها متکی بر مصاحبه بود که ممکن است خبرگان در مصاحبه‌ها به صورت سرسری پاسخ داده باشند. پیشنهاد می‌شود محققین در آینده از روش تلفیقی (کیفی - کمی) استفاده کنند و همچنین دیدگاه‌های خبرگان متنوعی را مورد مطالعه قرار دهند. پیشنهاد می‌شود والدین از برخوردهای غیر علمی با فرزندان خود بپرهیزند و تلاش کنند در هر سه حوزه نگرش، مهارت و دانش بهره لازم را ببرند. شرکت در کلاس‌های مرتبط با آسیب‌های مجازی و بهره‌گیری از آن نیز می‌تواند موجب توسعه مهارت‌های والدین نسبت به فضای مجازی شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

1. Jahantighi F. Investigating the effects and social harms of cyberspace on children. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*. 2023;1(1):18-22.
2. Egami S, Nishimura S, Fukuda K, editors. A framework for constructing and augmenting knowledge graphs using virtual space: Towards analysis of daily activities. 2021 IEEE 33rd international conference on tools with artificial intelligence (ICTAI); 2021.
3. Walker S, Hei C, Cheng B, Rattenni A, Reynolds C, Lapham S, editors. Parent and educator perspectives on the benefits of an online space to promote offline program collaborative learning 2019.
4. Khalkhali M, Niaz Azari K, Enayati T. Identifying Moral Damages Caused by the Lifestyle of Students Affected by Cyberspace. *International Journal of Ethics and Society*. 2023;5(2):49-57.
5. Vigo-Arazola B, Dieste-Gracia B. Building virtual interaction spaces between family and school. *Ethnography and Education*. 2019;14(2):206-22.
6. Shahmohammadi G. Strategies for situational prevention of cyberspace damage. *Naja Scientific Journal of Strategic Studies*. 2015;1(2):101-44.
7. Zandkarimi G, dehdast K, Karbalaee Shalbaf Z. Codification and Validation of Adolescents Parenting Program in Cyberspace. *Counseling Culture and Psychotherapy*. 2022;13(51):1-30.
8. Taghizadegan M. Child and cyberspace: Analysis of parental mediation in children's use of the Internet. *Cultural Studies & Communication*. 2023;19(72):201-28.
9. Asadi N. Investigating the ways of parental intervention in children's use of media. *Rasaneh*. 2020;31(3):83-110.
10. Cho-Hee BC, editor How to Keep Your Child Safe in Cyberspace and When He or She Stays at Home Due To. Webinar on Social Sciences Issues Social Media; 2021.
11. Trumello C, Vismara L, Sechi C, Ricciardi P, Marino V, Babore A. Internet Addiction: The Role of Parental Care and Mental Health in Adolescence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021;18(12):12876.
12. Fleury I, Dowdy E. Social Media Monitoring of Students for Harm and Threat Prevention: Ethical Considerations for School Psychologists. *Contemporary School Psychology*. 2020:1-10.
13. Wang S, Wang W, Guan S, Guan N, editors. Research on cyberspace security education for teenagers based on data analysis. *Proceedings of the 2nd International Conference on Information Technologies and Electrical Engineering*; 2019.
14. Hamedi F, Motallebi N. Examining the Cultural and Social Issues of Teachers and Parents about Virtual Education, as well as Innovative Solutions. *NeuroQuantology*. 2022;20(11):9443.
15. Seyhan AA, Carini C. Are innovation and new technologies in precision medicine paving a new era in patients centric care? *Journal of translational medicine*. 2019;17(1):114.